

Akıllı Telefon Bağımlılığının Öz Düzenleme ve Yaratıcı Performans Üzerine Etkisi (The Effect of Smartphone Addiction on Self-Regulation and Creative Performance)

Sibel BİLKAY ^a Berat ÇİÇEK ^b

^a Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Sivil Havacılık Yüksekokulu, Malatya, Türkiye. sibel.bilkay@ozal.edu.tr

^b Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Sivil Havacılık Yüksekokulu, Malatya, Türkiye. berat.cicek@ozal.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Akıllı Telefon Bağımlılığı
Öz Düzenleme
Yaratıcı Performans
Örgütsel Davranış

Gönderilme Tarihi 30 Mart
2022

Revizyon Tarihi 5 Eylül 2022
Kabul Tarihi 10 Eylül 2022

Makale Kategorisi:

Araştırma Makalesi

Amaç – Bu çalışmanın amacı, akıllı telefon bağımlılığının öz düzenleme ve yaratıcı performans üzerindeki etkisi ile öz düzenlemenin akıllı telefon bağımlılığı ve yaratıcı performans ilişkisine aracılık ilişkisini araştırmaktır.

Yöntem – Bu bağlamda İstanbul’da ikamet eden 632 lisans öğrencisine anketler gönderilmiş ve 434 geri dönüşüm sağlanmış ve 423’ü araştırmaya dâhil edilmiştir. Oluşturulan anket formunda demografik sorular yanında akıllı telefon bağımlılığı ölçeği, öz düzenleme ölçeği ve yaratıcı performans ölçeği olmak üzere üç ayrı ölçek uygulanmıştır. Araştırma verileri anket yoluyla elde edilmiş olup, toplanan veriler yapısal eşitlik modellemesi ile analiz edilmiştir.

Bulgular – Yapılan analizler neticesinde tüm hipotezler kabul edilmiş olup; akıllı telefon bağımlılığının yaratıcı performansı olumsuz etkilediği, akıllı telefon bağımlılığının öz düzenlemeyi olumsuz etkilediği, öz düzenlemenin yaratıcı performansı olumlu yönde etkilediği ve öz düzenlemenin akıllı telefon bağımlılığı ve yaratıcı performans ilişkisine aracılık ettiği bulunmuştur.

Tartışma – Araştırma, akıllı telefon bağımlılığının öz düzenleme ve yaratıcı performansa olan etkisinin bir desende incelendiği ilk çalışma olması sebebiyle, literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, bireysel başarıyı etkileyici unsurlar olan öz düzenleme ve yaratıcı performans ile aksi yönde etkileri olduğu pek çok araştırma ile bulunmuş olan akıllı telefon bağımlılığının, geliştirilebilir ya da ikame edilebilir özelliklerinin olması sebebiyle, zararlı yönleri observe edebilecek, faydalı yönlerin de geliştirebilecek adımların karar vericiler tarafından atılması önemlidir. Bu bağlamda araştırma karar vericiler için yol gösterir niteliktedir.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Smartphone Addiction
Self-Regulation
Creative Performance
Organizational Behavior

Received 30 March 2022
Revised 5 September 2022
Accepted 10 September 2022

Article Classification:

Research Article

Purpose – To investigate the effect of smartphone addiction on self-regulation and creative performance and the mediating relationship between self-regulation smartphone addiction and creative performance.

Design/methodology/approach – In this context, questionnaires were sent to 632 undergraduate students residing in Istanbul, 434 of them were recycled and 423 of them were included in the research. In addition to demographic questions, three different scales were applied in the questionnaire form: smartphone addiction scale, self-regulation scale and creative performance scale. The research data were obtained through a questionnaire and the collected data were analyzed by structural equation modeling.

Findings – As a result of the analysis, all hypotheses were accepted; It was found that smartphone addiction negatively affects creative performance, smartphone addiction negatively affects self-regulation, self-regulation positively affects creative performance, and self-regulation mediates the relationship between smartphone addiction and creative performance.

Discussion – Since the research is the first study in which the effect of smartphone addiction on self-regulation and creative performance is examined in a pattern, it is thought that it will contribute to the literature. In addition, due to the fact that smartphone addiction, which has been found to have adverse effects on self-regulation and creative performance, which are the factors affecting individual success, has features that can be developed or substituted, it is necessary for decision makers to take steps that can observe the harmful aspects and develop the beneficial aspects. is important. In this context, the research is a guide for decision makers.

Önerilen Atf/Suggested Citation

Bilkay, S., Çiçek, B. (2022). Akıllı Telefon Bağımlılığının Öz Düzenleme ve Yaratıcı Performans Üzerine Etkisi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14 (3), 2168-2181.

1. GİRİŞ

Küreselleşen dünyada, gelişen teknoloji günlük hayatın önemli bir kısmında yer almakla birlikte, sosyalleşme aracı olarak da kullanımı yaygındır. Teknolojinin insanoğlu ile en yakın teması olarak akıllı telefon kullanımını kabul etmek yerinde olacaktır. İnsan eline sığabilecek forma bürünen ve bilgisayar özelliğine sahip cep telefonları, bir insanın gerek iş gerekse sosyal olarak ihtiyaç duyabileceği neredeyse tüm teknolojik gereksinimlerine cevap verebilecek duruma gelmiştir (Özdemir ve Çetiner, 2021). Dokunmatik ya da tuşlu seçenekleriyle hayatımıza giren akıllı telefonlar, not alma, resim çekme, oyun oynama, sosyal medya uygulamalarında aktif olarak bulunma, sahip oldukları üst teknoloji kameralarıyla görüntülü olarak konuşma gibi pek çok kolaylığı hayatımıza getirmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu-TÜİK (2021) çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırmasına göre, Türkiye’de 06-15 yaş arasındaki çocukların internet kullanım oranı %82,7 ve 16-74 yaş grubundaki interneti düzenli olarak kullanma oranı %80,5 olarak raporlanmıştır (TÜİK, 2021) (TÜİK, 2021). İnternete erişim imkânı olan hane oranının %92 olan Türkiye’de (TÜİK, 2021), Webrazzi Summit 2021 verilerine göre 2021 yılı itibarıyla ülkemizde 51,4 milyon akıllı telefon kullanıcısı bulunmakta olup, 2022 yılında bu sayının 53 milyon olacağı tahmin edilmektedir (İçöz, 2021).

Akıllı telefon bağımlılığının davranışsal bir bağımlılık olduğu, yoksunluğu halinde psikolojik, sosyolojik ve fizyolojik sonuçlarının olduğu Dünya Sağlık Örgütü tarafından da kabul edilmektedir (World Health Organization, 2018). Yapılan araştırmalar, bu bağımlılığın en önemli sonucunun depresyon ve ona bağlı rahatsızlıklar olduğunu göstermektedir (Augner ve Hacker, 2012; Ghasempour ve Mahmoodi-Aghdam, 2015; Jenaro, Flores, Gomez-Vela, González-Gil ve Caballo, 2007). Toplumda akıllı telefon kullanmayan bireyin neredeyse kalmaması, akıllı telefon kullanımının bireylerin tutum ve davranışlarını ne şekilde etkilediği sorunsalını ortaya çıkarmakta, yeni pek çok araştırmaya konu olmaktadır. Akıllı telefon bağımlılığının yoğun olarak gençlerde görülmesi, iş dünyasına yıllar içinde etkileyeceği öngörülmektedir.

Öz düzenleme, kişilerin öğrenme hedefi belirleyerek biliş, motivasyon ve davranışlarını buna göre yönlendirip sınırlandırdıkları aktif ve yapıcı bir süreç olarak tanımlanabilir (Pintrich ve De Groot, 1990). Yaratıcı performans ise, hızla gelişen teknolojik dünyada meydana gelen durumlar için inovatif çözümler üretebilen, sistem dışında düşünebilen ve uygulayan bireylere ait bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gerek yerli gerekse uluslararası literatürde bu üç değişkeni bir arada inceleyen araştırmaya rastlanılmamış olması, araştırmanın özgün yönünü oluşturmaktadır. Bu çalışmanın işletme literatürüne katkı sağlayacağı ve her üç değişkenin de geliştirilebilir ve değiştirilebilir unsurlar olması açısından karar vericilere öneriler sunması amaçlanmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Akıllı Telefon Bağımlılığı

Cebimizdeki teknolojinin en rahat erişim aracı olan akıllı telefonlar, globalleşen dünyada amacına uygun olarak kullanıldığında akademik başarı ve bilgiye erişimde rahatlık sağlamanın yanı sıra, bağımlılık noktasına ulaştığında ise, psikolojik, fizyolojik ve örgütsel zararları olan bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır (Leena, Tomi ve Arja, 2005; King, Vidourek, Davis ve McClellan, 2002; King, vd., 2013).

Psikolojik anlamda bireyleri akıllı telefon bağımlılığına iten sebeplerin aidiyet hissi, yalnızlık, gündemi kaçırma korkusu ve algılanan sosyal destek olduğu gözükmektedir (Osterman, 2000; Mayfield, 2008; Mercan, Oyur, Alamur, Gül ve Bengül, 2012). Öyle ki, akıllı telefon bağımlılığı olan bireylerin telefonları yanlarında yokken kendilerini eksik hissetmeleri, telefon ellerindeyken takıntılı bir şekilde telefonlarını takip etme isteği duymaları, şarjları bittiğinde duydukları çaresizlik hissi, bir yerde kaybetmekten korkmaları, telefonda ayrı kaldıklarında yaşadıkları baş dönmesi, nefes almakta zorlanma, mide krampları yaşamaları gibi semptomlar, bu bağımlılığın tedavi edilmesi gereken bir nevi psikolojik bir rahatsızlık olduğunu göstermektedir (APA, 2013; Bilkay, 2021).

Psikolojik olarak en büyük negatif etkisi, bağımlılık yapması sebebiyle depresyona yol açmasının yanı sıra, (Augner ve Hacker, 2012; Jenaro, Flores, Gomez-Vela, González-Gil ve Caballo, 2007) yalnızlık hissinde artış,

yaşam beklentilerinin kalmaması, öz-saygılarında düşüş, akademik başarısızlık gibi olumsuz psikolojik sonuçlarını bulgulayan çalışmalar da bulunmaktadır (Haug, ve diğerleri, 2015; Güzeller ve Coşguner, 2012; Lepp, Barkley ve Karpinski, 2014). Fizyolojik etkileri açısından dikkat dağınıklığına sebep olması nedeniyle kazalara maruz kalmaları, uyku düzensizliği, boyun ağrısı ve düzleşmesi, fiziksel aktivelere azalma, obezite gibi etkileri bulunmaktadır (Takao, Takahashi ve Kitamura, 2009; Thomée, Härenstam ve Hagberg, 2011; Ko, Yen, Chen, Yeh ve Yen, 2009). Akıllı telefon bağımlılığı olan bireylerin yaşadıkları kaygı seviyesi yükseldiğinde mide krampları, zor nefes alma ve baş dönmesi yaşadıkları gözlemlenmektedir (Kaplan, Akıllı ve Gezgin, 2016). Örgütsel açıdan değerlendirildiğinde bu bağımlılığın dikkat dağınıklığından kaynaklanan iş kazalarının yaşanması, zamanı boşa harcamaktan kaynaklanan zaman hırsızlığı (sanal kaytarma), performans düşüklüğü ve düşük verimlilik olduğu gözükmemektedir (Ghazizadeh ve Boyle, 2009; Örcü ve Yıldız, 2014; Nasar, Hecht ve Wener, 2008).

2.2. Öz Düzenleme

Çağdaş dünyada bilgi, entelektüel sermayenin yapı taşıdır. Bilgi ve öğrenme birbirine bağlı kavramlardır. Günümüz dünyasında kabul gören kişi davranışı bilginin yorumlanarak anlam yaratılması sürecine etkin olarak katılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 1993). Öz düzenleme, karmaşık öğrenme etkinlerinin kontrol etme ve yönetme çabasıdır (Kauffman, 2004).

Miller ve Brown'a göre öz düzenleme yedi aşamalı bir süreçtir (Miller ve Brown, 1991). Buna göre;

1. Aşama-Bilgiyi Alma: Bireyin kendi davranışlarına odaklanarak değişime ihtiyacı olduğu yargısına varmasıdır.
2. Aşama-Öz Değerlendirme: Kişinin bireysel özelliklerini göz önünde bulundurarak kendini değerlendirmesi, davranışlarına odaklanması, farkındalık oluşması ve kendi kendini değerlendirme sürecini tetiklemesidir.
3. Aşama-Tetikleme: Hedefine ulaşabilmesi için gerekli olan davranışlarında bir uyumsuzluk fark etmesidir.
4. Aşama-Arama: Uyumsuzluk meydana getiren davranışlar için alternatif cevaplar araması ve bulduğu cevapları değerlendirme sürecidir.
5. Aşama-Planlama: Bu aşamada yapılan değerlendirmede belirlenen davranışların gerçekleşebilmesi için stratejilerin gelişmesi, eylem planlarının hazırlanması gerçekleştirilir.
6. Aşama-Uygulama: Seçilen plan dâhilinde uygulanacak stratejilerin hayata geçirildiği aşamadır.
7. Aşama- Süreci Değerlendirme: Bireyin hedeflerine ulaşma yolunda kendini değerlendirmesidir.

Öz düzenleme ile kişinin kendi özelliklerine göre öğrenme yolları gelişmesi ve bir strateji oluşturması neticesinde karşılaştığı problemlerle başa çıkması kolaylaşmaktadır (Güngör ve Açıkgöz, 2005). Öz düzenlemenin bireylerin sorumluluk bilincine erişmesini kolaylaştırıcı, kendi hayatlarını düzenleyebilme ve kontrol yetisine sahip başarılı bir insan olmasını sağlayıcı etkisi vardır. Bilim ve teknoloji çağında her türlü gelişmeyi takip eden, teknolojik okur-yazarlığı olan, bilgiye ulaşmak yolunda ya da akademik hayatında diğer unsurlara güvenmek yerine kendi öğrenme süreçlerini yönetebilenler öz düzenleme yetisi yüksek olan bireylerdir (Zimmerman, 1989).

2.3. Yaratıcı Performans

Yüksek teknolojinin hakim olduğu global dünyada örgütlerin rakiplerine karşı en büyük rekabet avantajlarından birinin inovatif bir örgüt yapısı ve işleyişi olduğu kabul edilmektedir (Anning-Dorson, 2018; Brem, Maier ve Wimschneider, 2016). Bu desende, çalışanların yaratıcı performansı önemlidir. Çünkü yaratıcı performans, en zor şartlarda bile örgüt üyelerinin benzersiz fikirleri ile davranışlarına yansıttığı yeniliklerdir (Wang ve Netemeyer, 2004). Bir başka deyişle yaratıcı ve yenilikçi olmak aynı zamanda esnek ve açık fikirliliği de gerektirir (Newman, Herman, Schwarz ve Nielsen, 2018). İnovasyon kavramı özünde insan kaynağını barındırdığından, çalışanların yaratıcı performanslarını ve yenilikçi potansiyelini artırma yönünde teşvik etmek esastır. Süregelen uygulama ve sistemin dışında düşünebilen çalışanlar her ne kadar zorluklarla karşılaşsalar da dinamik bir iş ortamında rekabet avantajı sağlayabilirler (Segarra-Ciprés, Escrig-Tena ve García-Juan, 2019).

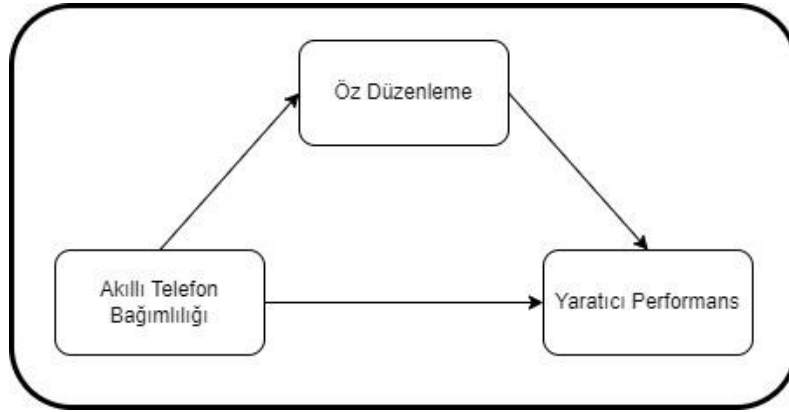
Akıllı telefon kullanımının zaman-fayda gözetilerek kullanıldığında akademik başarıyı ve iş tatminini arttırıcı bir etkiye sahip olduğu; oyun oynamak, sohbet etmek, sosyal medyayı takip etmek için olduğunda ise, akademik başarıyı azaltıcı, not ortalamalarını düşürücü bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır (Mishra, Draus, Goreva, Leone ve Caputo, 2014). Bu sebeple, akıllı telefon bağımlılığının zararlı etkilere sahip olduğu yönünde biliş kazanımı, bireylerin öz düzenleme sürecinde değerlendirmeye tabi tutulmasını sağlayacaktır.

Boekaerts'ın uyarlanabilir öğrenme modeline göre, öğrenme sürecinde öz düzenleme merkezde olan bir kavramdır. Bu modelde, bireyin algısına yüklenen olumlu değerlendirmeler, bireyin beceri, alan bilgisi ve bireysel kaynaklarının genişlemesine neden olurken, olumsuz değerlendirmeler ise, kaynak kaybına neden olan unsurları barındırır. Öz değerlendirme süreci, bireyin hedef belirlenmesi, çaba göstermesi adımlarını içeren ve bu sayede biliş kazanmasına neden olan motivasyonel bir süreçtir (Boekaerts, 1992). Öz düzenleme, bilişsel ve duyuşsal gelişimi yansıtan öğeler barındırır (Leaver, Ehrman ve Shekhtman, 2005). Vardar (2011) yapmış olduğu araştırmada, öğrencilerin öz düzenleme stratejilerinin yaratıcı performansa olumlu etkisi olduğunu bulgulanmıştır (Vardar, 2011).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli ve Hipotezleri

Bu araştırmada akıllı telefon bağımlılığının yaratıcı performans üzerindeki etkisi ve bu değişkenler arasındaki ilişkide öz-düzenlemenin rolünün ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çoklu ilişkinin incelenmesi için nicel araştırma tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya veri toplamak için Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Etik Kurulu'ndan 07.03.2022 tarihli ve 8-2 no'lu etik kurul onayı alınmıştır. 07.03.2022-17.03.2022 tarihleri arasında anketler online olarak uygulanmış olup, verileri analiz etmek için Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) yaklaşımı benimsenmiştir. Bu yaklaşım insan davranışlarının incelendiği sosyal disiplinlerdeki teorik modellerin açıklanmasında oldukça başarılıdır (Weston ve Gore Jr, 2006). Yöntemin bir diğer güçlü yönü ise aracılık rolünün tespitinde hiyerarşik regresyon analizine göre daha etkili olmasıdır (Lacobucci, Saldanha ve Deng, 2007). Buradan hareketle çalışma için en uygun analiz tekniğinin YEM olduğuna karar verilmiştir. Çalışmada teoriden hareketle test edilmek üzere oluşturulan model Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1: Araştırma Modeli

Yapılan araştırma ve tanımlardan yola çıkarak, akıllı telefon bağımlılığının öz düzenleme ve yaratıcı performans üzerinde negatif yönlü bir etkiye sahip olacağı, öz düzenlemenin yaratıcı performansı olumlu yönde etkileyeceği ve öz düzenlemenin akıllı telefon bağımlılığı ve yaratıcı performans ilişkisindeki aracılık rolü edeceği varsayılmaktadır. Bu çerçevede test edilmek üzere aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

Hipotez 1: Akıllı telefon bağımlılığı yaratıcı performansı olumsuz etkiler.

Hipotez 2: Akıllı telefon bağımlılığı öz düzenlemeyi olumsuz etkiler.

Hipotez 3: Öz düzenleme yaratıcı performansı olumlu etkiler.

Hipotez 4: Öz düzenleme akıllı telefon bağımlılığı ve yaratıcı performans ilişkisine aracılık eder.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın anakütlesi İstanbul ilinde, lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Ana kütlenin İstanbul olarak seçilmesinin temel nedeni Türkiye’de en çok üniversite bulunan şehir olmasının yanı sıra en kozmopolit şehir oluşudur. Veriler toplanırken anakütlenin tamamına ulaşmak mümkün olmadığından örnekleme yapılmıştır. Örnekleme yöntemi ise olasılıksız örnekleme yöntemlerinden kolayda örneklemedir. Kolayda örnekleme araştırmacılara erişebilirlik, hız ve maliyet açısından avantajlar sunduğundan tercih edilmiştir (Bryman, 2016).

Veri toplamak amacıyla oluşturulan anket formunun başında katılımın gönüllük esasına dayandığını, verilerin gizliliğini, kimlik bilgilerinin alınmayacağını beyan eden onam kısmına yer verilmiştir. Böylece sosyal arzu edilebilirlik hatasının minimize edilmesi hedeflenmiştir (Podsakoff, MacKenzie, Lee ve Podsakoff, 2003). Oluşturulan anket formu önceden görüşülen vakıf ve devlet üniversitesindeki öğrencilere bırak/topla tekniğiyle uygulanmıştır (Lovelock, Stiff, Cullwick ve Kaufman, 1976). 642 öğrenciye dağıtılan anket formlarından 434’ü geri dönmüştür. Anket formlarının geri dönüş oranı %67,60’tır.

434 anketten 11’i yapılan analizlerde (Mahalanobis ve Cook’s distance) aykırı değer oluşturduğundan değerlendirmeye alınmamıştır. Böylece, nihai olarak araştırma kapsamında 423 katılımcıdan elde edilen anket formları değerlendirilmiştir. YÖK Atlas verilerine göre İstanbul’da 11 devlet üniversitesi ve 40 özel üniversitede yaklaşık olarak 900.000 lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenci bulunmaktadır. Bu sayı üzerinden hesaplandığında anakütleyi temsil edecek örneklem büyüklüğü 387’dir (Cohen, Manion ve Morrison, 2002). Çalışmada 423 veri toplandığından örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu varsayılmıştır. Demografik özellikler incelendiğinde katılımcıların %57,4’ünün kadın (n=243), %42,6’sının ise erkek (n=180) olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yaş ortalaması 22,6’dır.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci

Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği

Araştırmanın bağımsız değişkeni olan akıllı telefon bağımlılığını ölçmek için Kwon vd. (2013) tarafından geliştirilen akıllı telefon bağımlılığı ölçeği kısa formu kullanılmıştır (Kwon, Kim, Cho ve Yang, 2013). 10 madde ve tek boyuttan oluşan ölçeğin Cronbach α değeri araştırmacılar tarafından 0,911 olarak ölçülmüştür. Örnek ölçek maddeleri: “Akıllı telefon kullanımı nedeniyle sınıfta, ödev yaparken veya çalışırken konsantre olmakta zorlanıyorum” ve “Akıllı telefonumu amaçladığımdan daha uzun süre kullanıyorum” şeklindedir.

Öz Düzenleme Ölçeği

Çalışmada aracı değişken olarak değerlendirilen öz düzenleme algısını ölçmek için Luszczynska vd. (2004) tarafından geliştirilen, tek boyut ve 7 maddeden oluşan ölçek kullanılmıştır (Luszczynska, Gibbons, Piko ve Tekozel, 2004). Çalışmada ölçeğin Cronbach α değeri 0,760’tır. Örnek ölçek maddeleri ise: “Gerekirse, uzun süre bir faaliyete konsantre olabilirim” ve “Yaptığım bir iş problem yaratsa dahi duygularımı kontrol edebilirim”.

Yaratıcı Performans Ölçeği

Araştırmanın bağımlı değişkeni olan yaratıcı performansı ölçmek için George ve Zhou (2001) tarafından geliştirilen ve Çiçek ve Çiçek (2020) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan ölçek kullanılmıştır (George ve Zhou, 2001). Tek boyut ve 7 maddeden oluşan ölçeğin Türkçe uyarlamasında Cronbach α değeri 0,952’dir. Örnek ölçek maddeleri, “Amaç ve hedefleri gerçekleştirmek üzere yeni yollar öneririm” ve “Kaliteyi artırmak için yeni yollar öneririm” tarzındadır.

Türkçe uyarlaması olmayan ölçekler paralel kör teknik kullanılarak Türkçeye çevrilmiştir (Brislin, 1980). Ölçekler 5’li Likert tipindedir ve tamamı “1- Hiç Katılmıyorum” “5- Tamamen Katılıyorum” şeklinde kodlanmıştır. Araştırmada veriler kesitsel olarak tek seferde toplandığından ortak yöntem yanlılığı hatasının olabileceği düşünülmüştür. Bu nedenle veriler ortak yöntem varyansı testlerine tabi tutulmuştur. Bu amaçla yapılan Harman’ın (1960) tek-faktör testine göre, döndürme uygulanmadan tek faktör altında faktör analizi yapılan tüm maddelerin açıklanan varyansı %25,12’dir (Harman, 1960). Bu değer kabul edilebilir sınır olan %50’nin oldukça altında olduğundan (Kline, 2015), araştırmada ortak yöntem hatası olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde Anderson ve Gerbing'in (1988) iki-basamaklı analiz yaklaşımı benimsenmiştir (Anderson & Gerbing, 1988). Buna göre öncelikle ölçüm modeli kurulup geçerlilik ve güvenilirlik testleri yapılmıştır. İkinci aşamada ise hipotezler test edilmiştir. Ölçüm modeli kurulmadan önce SPSS 26 programı ile veriler taranmıştır. Bu bağlamda öncelikle boş bırakılan ifadelere ortalama değerler atanmıştır. Daha sonra Mahalanobis yöntemi ile aykırı değer oluşturan anketler elimine edilmiştir. Bir sonraki aşamada ise verilerin normalliği kontrol edilmiştir. Bu amaçla kontrol edilen çarpıklık değerlerinin -0,673 ile 0,831 aralığında, basıklık değerlerinin ise -1,131 ile 0,188 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu değerler Kline (2015) tarafından önerilen normallik kriterini sağladığından, verilerin normal dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. BULGULAR

Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlendikten sonra, yapı geçerliliği ve güvenilirliği kriterlerini analiz etmek için MPlus 8.4 (Muthén ve Muthén, 2017) programı ile ölçüm modeli kurulmuştur. Fornell ve Larcker (1981) yapısal eşitlik modelinde anlamlı bir ilişki için yapısal modelde bazı kriterlerin (uyuşum ve ayrışım geçerliliği ve güvenilirlik) sağlanması gerektiğini belirtmiştir (Fornell & Larcker, 1981). Buna göre ölçek maddelerinin faktör yüklerinin 0,50 değerinden yüksek olması, varyans tahmin değerlerinin (AVE) 0,50 eşliğinden yüksek olması, kompozit güvenilirlik (CR) ve Cronbach's α değerinin 0,60'tan büyük olması ve AVE değerinin karekökünün değişkenler arasındaki korelasyon değerlerinden büyük olması gerekmektedir. Bu kriterleri test etmek için kurulan ölçüm modelinin uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu (Hu & Bentler, 1999) belirlenmiştir: CMIN = 272,837; df = 110; χ^2/df = 2,480; RMSEA = 0,059; NFI = 0,914; TLI = 0,933; CFI = 0,946; SRMR = 0,058. Ölçüm modelinden elde edilen değerler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Geçerlilik ve Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	Maddeler	Faktör Yüğü	AVE	CR	Alpha
Akıllı Telefon Bağımlılığı	Akıllı telefon kullanımı nedeniyle planlı çalışmalarında aksamalar oluyor	0,783	0,521	0,914	0,921
	Akıllı telefon kullanımı nedeniyle sınıfta, ödev yaparken veya çalışırken konsantre olmakta zorlanıyorum	0,744			
	Akıllı telefon kullanırken bileklerimde veya ensemdede ağrı hissediyorum	0,801			
	Akıllı telefonumun olmayışına katlanamam	0,793			
	Akıllı telefonum olmadığında sabırsız ve endişeli hissediyorum	0,807			
	Kullanmadığım zamanlarda bile akıllı telefonum aklımdadır	0,691			
	Günlük hayatım bundan büyük ölçüde etkilenmiş olsa bile akıllı telefonumu kullanmaktan asla vazgeçmeyeceğim	0,621			
	Twitter, Instagram vb. platformlarda diğer insanlar arasındaki konuşmaları kaçırmamak için sürekli akıllı telefonumu kontrol ederim	0,504			
	Akıllı telefonumu amaçladığımdan daha uzun süre kullanıyorum	0,867			
	Çevremdeki insanlar akıllı telefonumu çok fazla kullandığını söyler	0,503			
Öz Düzenleme	Gerekirse, uzun süre bir faaliyete konsantre olabilirim	0,886	0,579	0,904	0,906
	Bir faaliyetten uzaklaştığımda, konuya çabucak geri dönme konusunda herhangi bir sorun yaşamam	0,775			
	Yaptığım bir iş duygularıma dokunsa dahi kendimi sakinleştirip işime devam edebilirim	0,784			
	Yaptığım bir iş problem yaratsa dahi duygularımı kontrol edebilirim	0,875			
	Düşüncelerimin beni elimdeki görevden uzaklaştırmasını kontrol edebilirim	0,559			
	İşyerinde molalar verdikten sonra, tekrar yoğun çalışmaya devam etme konusunda herhangi bir sorun yaşamam	0,689			
	Hedefime odaklanırım ve hiçbir şeyin beni yaptığım işten uzaklaştırmasına izin vermem	0,705			
	Yaratıcı Performans	Amaç ve hedefleri gerçekleştirmek üzere yeni yollar öneririm			
Performansımı iyileştirmek için yeni ve kullanışlı fikirler üretirim	0,718				
Kaliteyi artırmak için yeni yollar öneririm	0,769				
Yaratıcı fikirler için iyi bir kaynağım	0,741				
Fırsat verildiğinde işlerimde yaratıcılık sergilerim	0,718				
Sıklıkla yeni ve inovatif (yenilikçi-yaratıcı) fikirlerim vardır	0,701				
Problemlere karşı sıklıkla taze yaklaşımlarım vardır	0,613				

Tablo 1’de görüldüğü üzere akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin AVE değeri 0,521; CR değeri ise 0,914’tür. Öz düzenleme ölçeğinin AVE değeri 0,579; CR değeri ise 0,904’tür. Yaratıcı performans ölçeğinin ise AVE değeri 0,503; CR değeri 0,876’dır. Bu değerlerin tamamı Fornell ve Larcker (1981) kriterlerini sağladığından uyum geçerliliği açısından herhangi bir sorun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Fornell ve Larcker, 1981). Ölçeklerin kendi arasındaki korelasyon değerleri, ölçek ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Tanımlayıcı İstatistikler

	Ortalama	Standart Sapma	1	2	3
1. Yaratıcı Performans	3,584	0,819	(0,709)		
2. Akıllı Telefon Bağımlılığı	2,552	0,782	-0,117*	(0,722)	
3. Öz Düzenleme	3,239	0,775	0,377***	-0,244**	(0,761)

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001; Parantez İçi Değerler = \sqrt{AVE}

Tablo 2’de görüldüğü üzere AVE değerinin karekökü değişkenlerin kendi arasındaki korelasyon katsayısından yüksektir. Bu nedenle değişkenler arasında ayrışım geçerliliği açısından da herhangi bir sorun olmadığı görülmektedir. Böylece ölçekleri geçerlilik ve güvenilirlik açısından herhangi bir sorun içermediği sonucuna ulaşılmıştır. Hipotez testlerine geçmeden önce son olarak değişkenler arasında doğrudanlık sorunu olup olmadığı kontrol edilmiştir. Bu amaçla değişkenlerin VIF değerleri kontrol edilmiştir. VIF değerleri akıllı telefon bağımlılığı ölçeği için 1,071 (tolerans = 0,933); öz düzenleme ölçeği için 1,416 (tolerans = 0,706) ve yaratıcı performans için 1,338 (tolerans = 0,747) olarak ölçülmüştür. Bu değerler kabul edilebilir sınır olan 5’in oldukça altında olduğundan doğrudanlık problemi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.1. Yapısal Model

Araştırma kapsamında oluşturulan modeli test etmek için Anderson ve Gerbing (1988) tarafından önerilen ikinci adım olan “hipotez testi” analizlerine geçilmiştir (Anderson ve Gerbing, 1988). Bu kapsamda kurulan yapısal modelin iyi uyum değerlerine (Hu ve Bentler, 1999) sahip olduğu gözlemlenmiştir: CMIN = 117,440; df = 67; $\chi^2/df = 1,753$; RMSEA = 0,042; NFI = 0,958; TLI = 0,974; CFI = 0,981; SRMR = 0,038. Yapısal modelden elde edilen doğrudan etki analizi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Doğrudan Etki Analizi Sonuçları

İlişki	β	Standart Hata	Kritik Oran	Anlamlılık
Akıllı Telefon Bağımlılığı → Yaratıcı Performans	-0,261	0,035	-4,596	0,000
Akıllı Telefon Bağımlılığı → Öz Düzenleme	-0,203	0,053	-3,482	0,004
Öz Düzenleme → Yaratıcı Performans	0,393	0,044	5,914	0,000

Doğrudan etki analizleri incelendiğinde; akıllı telefon bağımlılığının yaratıcı performans ($\beta = -0,261$; p<0,001) ve öz düzenleme ($\beta = -0,203$; p<0,01) üzerinde negatif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca öz düzenlemenin yaratıcı performans ($\beta = 0,393$; p<0,001) üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre; “H1: Akıllı telefon bağımlılığı yaratıcı performansı olumsuz etkiler”, “H2: Akıllı telefon bağımlılığı öz düzenlemeyi olumsuz etkiler” ve “H3: Öz düzenleme yaratıcı performansı olumlu etkiler” hipotezleri **kabul** edilmiştir. Modelde yer alan aracı etki analizini test etmek için bootstrapping yöntemi kullanılmıştır. Bootstrap örneklem büyüklüğü ise 2000 olarak belirlenmiştir. Aracılık analizi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Dolaylı Etki Analizi Sonuçları

Hipotez	Toplam Etki	p Değeri	Doğrudan Etki	p Değeri	Dolaylı Etki	p Değeri	Aracılık Durumu
H4: ATB → ÖD → YP	-0,341	0,000	-0,261	0,000	-0,080	0,023	Kısmi Aracı

Yapılan analizin sonucuna göre öz düzenleme değişkeni modele dâhil olduğunda akıllı telefon bağımlılığını yaratıcı performans üzerindeki etkisinin azaldığı görülmektedir. Ayrıca bootstrapping yöntemiyle anlamlı bir dolaylı etki katsayısı elde edildiği görülmüştür. Buna göre öz düzenlemenin, akıllı telefon bağımlılığı ile

yaratıcı performans arasındaki ilişkiye aracılık ettiği sonucuna ulaşmıştır. Bu bulguya göre “H4: Öz düzenleme akıllı telefon bağımlılığı ve yaratıcı performans ilişkisine aracılık eder” hipotezi **desteklenmiştir**.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Modernizmin günlük hayatımıza en önemli getirilerlerinden biri olan teknoloji, iş ve günlük hayattaki işleyişe kolaylaştırıcı pek çok yenilik ve rekabeti artırıcı pek çok yeni olgunun yanı sıra gereğinden fazla kullanıldığı taktirde de sorunları beraberinde getirmiştir. İnsan, yaradılış yapısı gereğinden fazla tüketilen herşeyden zarar görmektedir. Akıllı telefon kullanımı da bunlardan biridir. Bağımlılık boyutunda olduğunda sosyolojik, psikolojik ve fizyolojik olarak negatif sonuçları olan, “tedavi edilmek zorunda olan psikolojik bir rahatsızlık” olarak nitelendirilen bir olgudur.

Yaratıcılık, mevcut fikirleri değiştirerek ya da yeni fikirler üretmek bir fayda doğrultusunda yeni fikir üretmektir. Yaratıcı performans ise, üretilen bu fikirlerin hayata geçirilerek bir faydaya dönüştürülmesi sürecidir. Bireylerin gerek iş, gerekse sosyal hayatlarında üretmiş olduğu fikirleri hayata geçirmeleri onların yaratıcı performanslarının göstergesidir. İster bireysel, isterse örgütsel olsun; yaratıcı performansın yüksek olması, başarılı olunması yönündeki en önemli adımlardan biridir. Öğrenen örgüt paradigmasında, örgütlerin varlıklarını sürdürebilmeleri için değişime ayak uydurabilmeleri ve ihtiyaç duyulan dönüşümleri hızla gerçekleştirebilmelerine bağlıdır ve bu süreç yaratıcı performansın en önemli parçasıdır. APA (2013)’e göre, akıllı telefon bağımlılığında, diğer bağımlılık türlerinde olduğu gibi beyindeki endorfin (ödül hormonu) miktarının sürekli yükselmesinden dolayı bağımlı olunan şeyi tekrarlama isteği, bireylerin hayatlarının olağan akışlarındaki odaklanma, yerine getirme gibi eylemleri yapamamasını sağlamaktadır. Bu yönüyle akıllı telefon bağımlılığı, gerek bireysel gerekse örgütsel hedeflerin önündeki en önemli engellerden biridir. Çünkü hedefe ulaşmak için geçirilecek zaman, harcanacak çaba ve diğer unsurlar, bağımlı olunan şey için gereken hazı yakalayabilmek için harcanmaktadır. Bu süreçte, kişilerin yaratıcı yeni fikirler üretmesi ve bunu hayata geçirecek yaratıcı performansını kullanması mümkün değildir. Araştırmamız bu yönüyle akıllı telefon bağımlılığının üniversite öğrencilerinin yaratıcı performansını üzerinde ($\beta = -0,261$; $p < 0,001$) negatif yönlü bir etkiye sahip olduğunu bulgulanmıştır. Bu yönüyle araştırma, üniversite öğrencilerinin sahip oldukları akıllı telefonları kendilerini geliştirmek için değil, zaman geçirmek için bir araç olarak kullandıklarını göstermektedir.

Öz düzenleme, bireylerin bilgi edinme, öğrenme, kurgulama ve devamında bunu düzenli bir şekilde hayatına entegre ederek kendini planlama sürecidir. Üniversite öğrencileri açısından, akademik anlamda başarılı olabilmelerin en önemli anahtarlarından biri olan öz düzenlemenin seviyesi yükseldikçe, akıllı telefon bağımlılığının azaldığı ($\beta = -0,203$; $p < 0,01$) yapılan çalışma ile bulgulanmıştır. Yanı sıra, akıllı telefon bağımlılığı arttıkça, öz düzenleme becerisinin düştüğünü gösteren çalışmalar mevcuttur (Kokoç, 2009; Çiçek, 2020; Gökçearslan, Mumcu, Haşlaman ve Çevik, 2016; Mahapatra, 2019; Zhang ve Wu, 2020).

Bireysel öz düzenleme davranışı gelişmiş olan bireyler, uğraştıkları her şeye kolayca konsantre olup, yaratıcı fikirler bulabilmekte ve bunu hayata geçirebilmektedir. Öz düzenlemenin yaratıcı performans üzerinde pozitif yönlü ($\beta = 0,393$; $p < 0,001$) bir etkiye sahiptir. Üniversite öğrencilerinin öz düzenleme düzeyleri arttıkça, yaratıcı performanslarının arttığı bulgulanmıştır. Araştırma verileri bu alanda yapılan araştırmaları desteklemiştir (De Stobbeleir, Ashford ve Buyens, 2011; Selart, Nordström, Kuvaas ve Takemura, 2008).

Alan yazında yapılan taramalarda öz düzenlemenin, akıllı telefon bağımlılığı ve yaratıcı performans ilişkisine aracılık ettiğini raporlayan bir araştırma bulunamamıştır. Öz düzenlemenin, akıllı telefon bağımlılığı ve yaratıcı performans üzerindeki aracılık etkisi, araştırmamızın evreni olan üniversitelerdeki karar vericilerin öğrencilerin öz düzenleme ve yaratıcı performansını artırıcı uygulamalara yer vermeleri değerlendirilmektedir.

İnsanoğlu, davranışlarının sonuçlarının çevresi ile olan ilişkilerini nasıl etkilediğini değerlendirerek, davranış ve tutumlarını değerlendiren canlılardır (Hannum ve Briggs, 1982). Bu sebeple, tepkisel organizma olarak değil, öz örgütleyici, öz yansıtıcı, etken ve öz düzenleyici olarak nitelendirilmelidir (Pajares, 2002). Öz

düzenleme stratejilerini bilişsel stratejiler (1), üst biliş stratejileri (2), kaynakları yönetme stratejileri (3) ve motivasyon stratejileri (4) olmak üzere 4 ana başlıkta toplanmaktadır. Bilişler stratejiler, bireylerin işleyen belleğindeki bilgiyi harekete geçiren stratejilerini belirlemesi, bilgiler arasında iç bağlantıyı kurarak, bilgiyi uzun süreli hafızalarına depolamasını sağlayan, bilgiler arasında bağlantılar kurmasına ve uygun bilgiyi seçmesine fırsat tanıyan örgütlenme stratejilerini içerir (Hofer, Yu ve Pintrich, 1998). Üst biliş, bireylerin kendi bilişsel etkinlikleri ve bilişsel stratejileri hakkında sahip oldukları bilgisini bilinçli bir şekilde öz düzenlemesini koordine ettiği süreçlerdir (Boekaerts, 1999). Kaynakları yönetme stratejileri ise, çevresel faktörleri kontrol ederek düzenleme sürecidir. Motivasyon stratejileri, bireylerin merak etme, tam öğrenme; ödüllendirilme, başkaları tarafından takdir edilme gibi kaygılarla kendisini bir konuya dahil hissetmesidir (Salisbury-Glennon, Young ve Stefanou, 2001). Üniversitelerdeki karar vericilerin, eğitim ve öğretim programlarında öz düzenleme stratejilerine etkin olarak yer vermesi, öğrencilerin akademik başarı ve yaratıcı performanslarını olumlu yönde etkileyeceği ve zararlı olan her tür bağımlılıktan uzaklaştıracağı değerlendirilmektedir.

Öğrencilerin öz düzenleme becerilerinin geliştirilmesinde öğretmenlerin yüksek rolü vardır (Randi, 2004). Eğitim ve öğretim kurumlarında, öğrencilerin öz düzenleme yetkinliğini arttıran programlar ve faaliyetlerin yürütülmesi, bağımlılık yapan unsurlardan uzaklaşmalarını sağlayacağı düşünülmektedir. Yanı sıra, örgütlerde öz düzenlemenin yükseltilmesi, karar vericilerin alacağı kararlarda sistematik davranması, bu yetinin yükseltilmesi için motivasyonu arttırıcı önemler alması çalışanların öz düzenleme düzeyini arttırıcı bir unsur olacaktır.

Yaratıcı performansı yüksek bireyler, ileri düzeyde kavrama yeteneğine sahip, özgün düşünen, farklı görüşleri “yaratacağı fayda” ekseninde düşünüp değerlendiren, karar verme sürecinde acele karar vermeyen ve genel kabul görmüş kurallarında dışında kendine özgü yaşayan bireylerdir (İraz, 2005). Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin yaratıcı performansının yüksek olması, akademik başarısının yükselmesini, geniş bir vizyona sahip olmasını ve iş hayatında başarılı olmasını sağlayacaktır. Bireysel yaratıcılığın ortaya çıkması kişisel amaçlar, yetenekler ve motivasyon ile alakalıdır; yaratıcı bir örgütün ortaya çıkması ise, örgütsel iklim, uygun yapı, yeniliklere açık yönetim anlayışı ve yetenekli, motivasyonu yüksek, kişisel hedefleri olan çalışanlar ile mümkündür (Akdoğan ve Kale, 2011). Örgütlerde -gerek eğitim kurumu gerekse işletmelerde- bireylerin yaratıcılığını geliştirici yönde ortamı işlevsel hale getirmek önemlidir. Yaratıcı performansın artırılması için ödüller verilmesi, görev sürelerinin azaltılması ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi gibi uygulamalar, yaratıcı performansını arttıran faaliyetler olduğu yapılan araştırmalarla bulgulanmıştır (Eisenberger ve Armeli, 1997; Byron ve Khazanchi, 2012; Yang, vd., 2022; Erge ve Demir, 2022).

İstanbul’da bulunan üniversitelerde lisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerle gerçekleştirilmiş olan araştırmanın sonucunda, akıllı telefon bağımlılığının, üniversite öğrencilerinin bireysel hedeflerini gerçekleştirme yolunda öz düzenleme ve yaratıcı performans özelliğine negatif etkisi bulgulanmıştır. Akıllı telefon kullanımının bağımlılık düzeyinde olmasını engelleyici önlemler alınmalıdır. Gerek ulusal gerekse uluslararası kanunlar “bireysel özgürlüğü kısıtlayıcı” eylemleri yasaklamış olmasından dolayı, üniversitelerdeki sosyal hayatı canlandırmak yönünde adımlar atılmalıdır. Pandemi süresince tüm sosyalleşmenin sanal ortamda sağlanmış olması, üniversite gençlerindeki akıllı telefon bağımlılığını arttırmıştır. Bu sebeple, üniversite öğrencilerinin öz düzenleme ve yaratıcı performanslarını arttırıcı eğitim stratejileri uygulanmasının yanı sıra, üniversite kampüslerinin öğrencilerin sosyalleşmesine imkan sağlayan fiziki şartlara sahip olması gerektiği değerlendirilmektedir.

Çalışmanın birtakım sınırlılıklarının olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bunlardan ilki verilerin tek seferde toplanmış olmasıdır. Bu durumun sosyal arzu edilebilirlik sorununa yol açabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. İkinci olarak akıllı telefon bağımlılığı, öz düzenleme ve yaratıcı performans değişkenleri katılımcıların subjektif yorumlarına dayanmaktadır. O nedenle katılımcıların cevaplarırken olandan ziyade istenir cevaplar vermiş olabilecekleri dikkate alınmalıdır. Son olarak genellenebilirlik açısından bir kısıtlık durumu söz konusudur. Verilerin her ne kadar en kozmopolit il olsa da tek bir ildeki öğrencilerden toplanmış olması bu kısıtın temel sebebidir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, A. ve Kale, E. (2011). Konaklama İşletmelerinde Örgüt İçi Faktörlerin Yenilik Ve Yaratıcılık Performansına Etkisi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 1(1), 165-186.
- Amerikan Psikiyatri Birliği, *DSM-5 Görev Gücü*. (2013). (5. baskı). American Psychiatric Publishing, Inc..
- Anderson, J. C. ve Gerbing, D. W. (1988). Structural Equation Modeling in Practice: A Review and Recommended Two-step Approach. *Psychological Bulletin*, 103(3), 411.
- Anning-Dorson, T. (2018). Customer Involvement Capability and Service Firm Performance: The Mediating Role of Innovation. *Journal of Business Research*, 86, 269-280.
- Augner, C. ve Hacker, G. W. (2012). Associations Between Problematic Mobile Phone Use and Psychological Parameters in Young Adults. *International Journal of Public Health*, 57(2), 437-441.
- Bilkay, S. (2021). A. I. Organizations (Dü.), *A Research on Nomophobia Levels of Civil Aviation Employees*. içinde Bialystok, Poland: WN Publishing House. 3 26, 2022 tarihinde https://www.researchgate.net/profile/Gonca-Yilmaz-3/publication/352284704_Formation_of_Non-Governmental_Organizations'_Institutional_Identity_Using_Participatory_Processes_The_Case_of_ASKON_Association/links/60c1f5fe4585157774c3590a/Formation-of-Non-Gover adresinden alındı
- Boekaerts, M. (1992). The Adaptable Learning Process: Initiating and Maintaining Behavioural Change. *Applied Psychology*, 41(4), 377-397.
- Boekaerts, M. (1999). Self-Regulated Learning: Where We Are today. *International Journal of Educational Research*, 31(6), 445-457.
- Boyd, D. M. ve Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal Of Computer-Mediated Communication*, 1, 210-230.
- Brem, A., Maier, M. ve Wimschneider, C. (2016). Competitive Advantage Through Innovation: *The Case Of Nespresso*. *European Journal of Innovation Management*, 19(1), 133-148.
- Brislin, R. W. (1980). Cross-Cultural Research Methods. *In Environment and Culture* . Boston, MA.: Springer.
- Bryman, A. (2016). *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press.
- Byron, K. ve Khazanchi, S. (2012). Rewards and creative performance: a meta-analytic test of theoretically derived hypotheses. *Psychological Bulletin*, 138(4), 809.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2002). *Research Methods in Education*. Routledge.
- Çetin, N. ve Ceyhan, E. (2018). Lise Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının Sürekli Kaygı, Akılcı Olmayan İnanç, Öz Düzenleme Ve Akademik Başarı İle İlişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 460-479.
- Çiçek, B. (2020). Öz Düzenlemenin Nomofobi Üzerindeki Etkisi. *Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi*, 5(2), 89-101.
- De Stobbeleir, K. E., Ashford, S. J. ve Buyens, D. (2011). Self-Regulation of Creativity At Work: The Role Of Feedback-Seeking Behavior in Creative Performance. *Academy Of Management Journal*, 54(4), 811-831.
- Duru, E., Duru, S. ve Balkıs, M. (2014). Tükenmişlik, Akademik Başarı Ve Öz Düzenleme Arasındaki İlişkilerin Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1263-1284.
- Eisenberger, R. ve Armeli, S. (1997). Can salient reward increase creative performance without reducing intrinsic creative interest?. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(3), 652.

- Erge, T. Ü. R. ve Demir, Ş. Ş. (2022). The effect of working life quality of hotel employees on individual creativity performance. *Journal of Tourism Theory and Research*, 8(2), 53-61.
- Fornell, C. ve Larcker, D. F. (1981). Evaluating Structural Equation Models With Unobservable Variables and Measurement Error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- George, J. M., & Zhou, J. (2001). When Openness to Experience and Conscientiousness are Related to Creative Behavior: An Interactional Approach. *Journal of Applied Psychology*, 86(3), 513.
- Ghasempour, A. ve Mahmoodi-Aghdam, M. (2015). The Role of Depression and Attachment Styles in Predicting Students' Addiction to Cell Phones. *Addiction & Health*, 7(3-4), 192.
- Ghazizadeh, M. ve Boyle, L. N. (2009). Influence of Driver Distractions on The Likelihood of Rear-End, Angular, and Single-Vehicle Crashes in Missouri. *Transportation Research Record*, 2138(1), 1-5.
- Gökçearsan, Ş., Mumcu, F. K., Haşlamam, T. ve Çevik, Y. D. (2016). Modelling Smartphone Addiction: The Role of Smartphone Usage, Self-Regulation, General Self-Efficacy and Cyberloafing in University Students. *Computers in Human Behavior*, 63, 639-649.
- Güngör, A. ve Açıkgöz, K. Ü. (2005). İşbirlikli Öğrenme ve Geleneksel Öğretimin Okuduğunu Anlama Üzerinde Etkileri ve Cinsiyet ile İlişkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 43(43), 355-378.
- Güzeller, C. O. ve Coşguner, T. (2012). Development of A Problematic Mobile Phone Use Scale for Turkish Adolescents. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(4), 205-211.
- Hannum, W. H. ve Briggs, L. J. (1982). How Does Instructional Systems Design Differ from Traditional Instruction? *Educational Technology*, 22(1), 9-14.
- Harman, H. H. (1960). *Modern Factor Analysis*. Chicago: University of Chicago Press.
- Haug, S., Castro, R. P., K. M., Filler, A., Kowatsch, T. ve Schaub, M. P. (2015). Smartphone Use and Smartphone Addiction Among Young People in Switzerland. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 299-307.
- Hofer, B. K., Yu, S. L. ve Pintrich, P. R. (1998). Teaching Collage Students to be Self-Regulated Learners. D. H. Schunk, & B. J. Zimmerman içinde, *Self-Regulated Learning; From Teaching to Self-Reflective Practice* (s. 57-85). New York: The Guilford Press.
- Hu, L. T. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- İçöz, T. (2021). Türkiye'de Akıllı Telefon Kullanımı Ve Mobil Reklam Harcamalarına Dair Öne Çıkan Veriler. 3 16, 2022 tarihinde <https://webrazzi.com/2021/10/25/turkiye-de-akilli-telefon-kullanimi-ve-mobil-reklam-harcamalarina-dair-one-cikan-veriler/#:~:text=Bu%20veriler%20kapsam%C4%B1nda%20T%C3%BCrkiye'de,55.9%20milyona%20ul a%C5%9Faca%C4%9F%C4%B1%20tahmin%20ediliyor> adresinden alındı
- İraz, R. (2005). *Yaratıcılık ve Yenilik Bağlamında Girişimcilik ve Kobiler*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Jenaro, C., Flores, N., Gomez-Vela, M., González-Gil, F. ve Caballo, C. (2007). Problematic Internet and Cell-Phone Use: Psychological, Behavioral and Health Correlates. *Addiction Research & Theory*, 15(3), 209-320.
- Kaplan Akıllı, G. ve Gezgın, D. M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri İle Farklı Davranış Örüntülerinin Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 51-69.

- Kauffman, D. F. (2004). Self-Regulated Learning in Web-Based Environments: Instructional Tools Designed to Facilitate Cognitive Strategy Use, Metacognitive Processing and Motivational Beliefs. *Journal of Educational Computing Research*, 30, 139–161.
- King, A. K., Vidourek, A. R., Davis, B. ve McClellan, W. (2002). Increasing Self-Esteem and School Connectedness Trough A Multidimensional Mentoring Program. *Journal of School Health*, 72(7), 294-299.
- King, A. L., Valenca, A. M., Silva, A. C., Baczynski, T., Carvalho, M. R. ve Nardi, A. E. (2013). Nomophobia: Dependency on Virtual Environments or Social Phobia? *Computers in Human Behavior*, 29(1), 140-144.
- Kline, R. B. (2015). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. Guilford Publications.
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Chen, C. S., Y. Y. ve Yen, C. F. (2009). Predictive Values of Psychiatric Symptoms for Internet Addiction In Adolescents: a 2-Year Prospective Study. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 163(10), 937-943.
- Kokoç, M. (2009). Yayınlanmış Doktora Tezi. Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Bağlılık Düzeylerinin Akıllı Telefon Bağımlılıkları, Öz-Düzenleme Ve Öz-Yeterlik Becerileri İle İlişkisinin Modellenmesi. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojikeri ABD.
- Kwon, M., Kim, D. J., Cho, H. ve Yang, S. (2013). The Smartphone Addiction Scale: Development and Validation of a Short Version For Adolescents. *Plos One*, 8(12), e83558.
- Lacobucci, D., Saldanha, N. ve Deng, X. (2007). A Meditation on Mediation: Evidence that Structural Equations Models Perform Better Than Regressions. *Journal Of Consumer Psychology*, 17(2), 139-153.
- Leaver, B. L., Ehrman, M. E. ve Shekhtman, B. (2005). *Achieving Success in Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Pres.
- Leena, K., Tomi, L. ve Arja, R. (2005). Intensity of Mobile Phone Use And Health Compromising Behaviours— How is Information and Communication Technology Connected To Health-Related Lifestyle in Adolescence? *Journal of Adolescence*, 28(1), 35-47.
- Lovelock, C. H., Stiff, R., Cullwick, D. ve Kaufman, I. M. (1976). An Evaluation of the Effectiveness of Drop-off Questionnaire Delivery. *Journal of Marketing Research*, 13(4), 358-364.
- Luszczynska, A., Gibbons, F. X., Piko, B. F. ve Tekozel, M. (2004). Self-Regulatory Cognitions, Social Comparison, and Perceived Peers' Behaviors as Predictors of Nutrition And Physical Activity: A Comparison Among Adolescents in Hungary, Poland, Turkey, and USA. *Psychology & Health*, 577-593.
- Mahapatra, S. (2019). Smartphone Addiction and Associated Consequences: Role of Loneliness and Self-Regulation. *Behaviour & Information Technology*, 38(8), 833-844.
- Mayfield, A. (2008). What is Social Media, iCrossing. 3 24, 2022 tarihinde https://www.icrossing.com/uk/ideas/fileadmin/uploads/ebooks/what_is_social_media_icrossing_ebook.pdf adresinden alındı
- Mercan, N., Oyur, E., Alamur, B., Gül, S. ve Bengül, S. (2012). İşyeri Yalnızlığı ve Sosyal Fobi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bir Araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 213-226.
- Miller, W. R. ve Brown, J. M. (1991). Self-Regulation as a Conceptual Basis for the Prevention and Treatment of Addictive Behaviours. *Self-Control and the Addictive Behaviours*, 3-79.
- Mishra, S., Draus, P., Goreva, N., Leone, G. ve Caputo, D. (2014). The Impact of Internet Addiction on University Students and Its Effects on Subsequent Academic Success: A Survey Based Study. *Issues in Information Systems*, 15(1), 344-352.

- Muthén, B. ve Muthén, L. (2017). *Mplus*. Chapman and Hall/CRC.
- Nasar, J., Hecht, P. ve Wener, R. (2008). Mobile Telephones, Distracted Attention, and Pedestrian Safety. *Accident Analysis & Prevention*, 40(5), 69-75.
- Newman, A., Herman, H. M., Schwarz, G. ve Nielsen, I. (2018). The Effects of Employees' Creative Self-Efficacy on Innovative Behavior: The Role of Entrepreneurial Leadership. *Journal of Business Research*, 89, 1-9.
- Osterman, F. K. (2000). "Students' Need for Belonging in The School Community. *Review of Educational Research*, 70(3), 323-367.
- Örücü, E. ve Yıldız, H. (2014). İşyerinde Kişisel İnternet ve Teknoloji Kullanımı: Sanal Kaytarma. *Ege Akademik Bakış*, 14(1), 99-114.
- Özdemir, M. ve Çetiner, N. (2021). Akıllı Telefon Bağımlılığının Çalışanların İş Tatminleri Üzerine Etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 1679-1694.
- Pajares, F., (2002). Gender and Perceived Self-Efficacy in Self-Regulated Learning. *Theory into Practice*, 41(2), 116-125.
- Pintrich, P. R. ve De Groot, E. V. (1990). Motivational and Self-Regulated Learning Component of Classroom Academic Performance. *Journal of Educational Psychology*, 82(1), 33-40.
- Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Lee, J. Y. ve Podsakoff, N. P. (2003). Common Method Biases in Behavioral Research: a Critical Review of the Literature and Recommended Remedies. *Journal of Applied Psychology*, 88(5), 879.
- Randi, J. (2004). Teachers as Self-Regulated Learners. *Teachers College Record*, 106(9), 1825-1853.
- Salisbury-Glennon, J., Young, A. ve Stefanou, C. (2001). Creating Contexts for Motivation and Self-Regulated Learning in the College Classroom. *Journal of Excellence in College Teaching*, 12, 19-35.
- Segarra-Ciprés, M., Escrig-Tena, A. ve García-Juan, B. (2019). Employees' Proactive Behavior and Innovation Performance: Examining the Moderating Role of Informal and Formal Controls. *European Journal of Innovation Management*, 22(5), 866-888.
- Selart, M., Nordström, T., Kuvaas, B. ve Takemura, K. (2008). Effects of Reward on Self-Regulation, Intrinsic Motivation and Creativity. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 52(5), 439-458.
- Takao, M., Takahashi, S. ve Kitamura, M. (2009). Addictive Personality and Problematic Mobile Phone Use. *CyberPsychology & Behavior*, 12(5), 501-507.
- Thomé, S., Härenstam, A. ve Hagberg, M. (2011). Mobile Phone Use and Stress, Sleep Disturbances, and Symptoms of Depression Among Young Adults-A Prospective Cohort Study. *BMC Public Health*, 11(1), 1-11.
- TÜİK. (2021). Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. Ankara. 2 22, 2022 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2021> adresinden alındı
- TÜİK. (2021). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. Ankara. 3 16, 2022 tarihinde [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437) adresinden alındı
- Vardar, K. A. (2011). Yayınlanmış Doktora Tezi. Öz-Düzenleme Stratejileri Öğretiminin Öğrencilerin İngilizce Başarılarına, Öz-Düzenleme Stratejileri Kullanımına Ve Tutumlarına Etkisi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.

- Wang, G., & Netemeyer, R. G. (2004). Salesperson Creative Performance: conceptualization, Measurement, and nomological Validity. *Journal of Business Research*, 57(8), 805-812.
- Weston, R. ve Gore Jr, P. A. (2006). A Brief Guide to structural Equation Modeling. *The Counseling Psychologist*, 34(5), 719-751.
- World Health Organization. (2018). International Classification of Diseases. <http://apps.who.int/iris/> adresinden alındı
- Yakut, E., Kuru, Ö. ve Güngör, Y. (2020). Sağlık Personelinin Covid-19 Korkusu ile Tükenmişliği Arasındaki İlişkide Aşırı İş Yükü ve Algılanan Sosyal Desteğin Etkisinin Yapısal Eşitlik Modeliyle Belirlenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 83, 241-262.
- Yang, L., Wei, J. ve Zhou, J. (2022). How Job Tenure Weakens the Positive Influence of Education on Creative Performance through Task Performance. *Sustainability*, 14(1), 537.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1993). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Zhang, M. X. ve Wu, A. M. (2020). Effects of Smartphone Addiction on Sleep Quality Among Chinese University Students: The Mediating Role of Self-Regulation and Bedtime Procrastination. *Addictive Behaviors*, 111, 106552.
- Zimmerman, B. J. (1989). A Social Cognitive View of Self-Regulated Academic Learning. *Journal of Educational Psychology*, 81(3), 329-339.